

Олександр НАГУЛЯК

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітній ступінь «бакалавр»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Гайбура Ю.А.**

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Функціонування підприємства супроводжується безперервним кругообігом коштів, який здійснюється у формах витрат ресурсів і одержання доходів, їх розподілу і використання. При цьому визначаються джерела фінансових ресурсів, напрямки і форми фінансування, оптимізується структура капіталу, проводяться розрахунки з постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами з сплати податків, персоналом підприємства тощо. Всі ці грошові відносини складають зміст фінансової діяльності підприємства, в якій найважливішу роль виконують фінансові ресурси.

В результаті виробництва і реалізації товарів (послуг) формуються фінансові ресурси підприємства, які забезпечують кругообіг основного та оборотного капіталу і взаємовідносини з установами фінансово-кредитної системи.

Отже, фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства і використовуються для покриття витрат і утворення різних фондів і резервів.

Проблема ефективного формування та управління державними фінансовими ресурсами особливо загострюється в умовах їх дефіцитності, що є наслідком світової фінансової кризи. Глибока економічна криза, що охопила сьогодні економіку України, різко звужила можливості поповнення фінансових ресурсів держави. Це викликано різким звуження бази оподаткування, з якої сплачуються: податок на прибуток підприємств, внески на соціальне страхування, внески до Пенсійного фонду, внески до Фонду загальнообов'язкового державного страхування на випадок безробіття; доходи від зовнішньоекономічної діяльності держави та інше. Зменшились і особисті доходи, а з ними і надходження від податку на доходи фізичних осіб; податку на майно. У цих умовах особливо уважно слід ставитись до збереження і ефективного використання тих ресурсів, що вдається мобілізувати державі [1, с. 50].

Окрім того, значимість проблем управління формуванням та використанням фінансових ресурсів підвищується у зв'язку з постійними змінами в податковому законодавстві України, дестабілізацією фінансового ринку і структурними змінами капіталу, які викликані змінними банківськими відсотками та курсами валют на фоні інфляції, яка не припиняється; зниженням централізованого фінансування, складністю інформаційного забезпечення, що постійно зростає [2, с. 1285].

В умовах товарного виробництва і ринкових економічних відносин між суб'єктами господарювання кожне підприємство повинно мати відповідні фінансові (грошові) кошти для

забезпечення своєї ефективної діяльності. При створенні і функціонуванні будь-якого підприємства використовуються певні джерела формування і відокремлюються конкретні види їх фінансових коштів.

Стартовим джерелом формування фінансових коштів завжди є статутний (акціонерний) капітал, що являє собою суму капіталу, яка необхідна для того, щоб підприємство (акціонерне товариство) розпочало свою діяльність. Його розмір визначається Статутом або угодою про заснування підприємства; він створюється за рахунок державних коштів, виручки від продажу акцій, а також приватних капіталів. У сучасних умовах широкого акціонування підприємств (перетворення державних підприємств в акціонерні товариства) однією із основних форм існування стартової суми грошей (капіталу) є акціонерний капітал, що використовується для фінансування поточних і довгострокових витрат.

Важливим джерелом формування і підтримання на необхідному рівні власних фінансових коштів є амортизаційні відрахування на реновацію (повне відновлення) основних засобів підприємства. Щорічний абсолютний розмір амортизаційних відрахувань залежить від їх норми і балансової вартості основних засобів. Значення цього джерела фінансових коштів підприємства істотно зростає за умови застосування методу прискореної амортизації активів.

При потребі (через недостатність власних коштів) підприємство може скористатися внутрішнім (короткостроковим і довгостроковим) чи міжнародним кредитом у грошовій або товарній формі з умовою його повернення і сплати певного відсотку (кредитної ставки). Проте останнє вимагає ретельного

економічного обґрунтування доцільності (ефективності) залучення такої форми позички.

Сучасна система господарювання звичайно орієнтована на власні та позичені кошти. Проте в окремих випадках підприємствам можуть бути надані субсидії, тобто фінансова допомога в грошовій або натуральній формі за рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів, а також спеціальних фондів.

Використання фінансових ресурсів для одного суб'єкта – це формування фінансових ресурсів для інших. В свою чергу фінансові ресурси цих інших суб'єктів знову ж таки будуть використані.

Відомо, що будь-які ресурси обмежені і досягти бажаного ефекту можна не тільки регулюванням їхнього обсягу, а й через установлення оптимального співвідношення різних ресурсів. З усіх видів ресурсів фінансові мають першочергове значення, оскільки це єдиний вид ресурсів підприємства, що трансформується безпосередньо і з мінімальною витратою часу в будь-який інший вид ресурсів.

Обсяг виробництва, його ефективність зумовляють розмір, склад та структуру фінансових ресурсів підприємства. У свою чергу, від величини фінансових ресурсів залежить зростання виробництва та соціально – економічний розвиток підприємства. Наявність фінансових ресурсів, їх ефективне використання визначають фінансове благополуччя підприємства: платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість [3, с. 16]. Отже, формування та використання фінансових ресурсів на підприємствах – це процес утворення грошових фондів для фінансового забезпечення операційної, інвестиційної діяльності, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими

суб'єктами господарювання. Адже саме фінансові ресурси є основою функціонування підприємств різних галузей та форм власності. За їх правильного формування та використання в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні суб'єктам підприємницької діяльності слід враховувати значну кількість внутрішніх і зовнішніх факторів для подальшої раціональної організації управління фінансовою діяльністю.

Перелік використаних джерел

1. Рожко О. Специфіка формування фінансових ресурсів держави в умовах фінансової кризи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2012. №132. С. 49-52.

2. Роєнко К.В., Свистун Л.А. Особливості та проблеми формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільної економіки. Молодий вчений. 2017. №11 (51). С. 1285-1289.

3. Гайбура Ю.А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов. Агросвіт. 2020. №6. С. 14-22.

4. Гайбура Ю.А. Фінансове прогнозування як елемент управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. № 9. URL: <http://economyandsociety.in.ua>.

5. Гайбура Ю.А. Фінансові ресурси підприємства: оптимізація формування та ефективність використання. *Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць міжнар. наук.-практ. Ч.2.* (14-16 березня 2017 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль : Крок, 2017. С. 124-126.

6. Іванишин В.В. Перспективні напрями енерго- і ресурсозбереження в сільськогосподарському виробництві. *Економіка АПК*. 2005. № 6. С. 26-31.